

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060103

SLUTLIGT BESLUT
2022-05-05
Stockholm

Mål nr
M 3939-21

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Växjö tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2021-03-03 i mål nr M 1600-19,
se bilaga A

PARTER

Klagande

Nodra AB

Ombud: A.H.

Motpart

1. P.A.

2. J.R.

Ombud för 1 och 2: Jur.kand. P.G.

SAKEN

Anläggningsavgift avseende fastigheten A i Norrköping kommun; nu fråga om
avvisning

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS BESLUT

Med undanröjande av mark- och miljödomstolens dom avvisar Mark-
och miljööverdomstolen P.A.s och J.R.s talan. _____

Dok.Id 1815509

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50

E-post: svea.hovratt@dom.se
www.svea.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
09:00–16:30

balk har högre rätt att självant beakta forumfrågan bl.a. om tvisten är sådan att den ska tas upp av särskild domstol. Till de särskilda domstolarna hör mark- och miljödomstolarna (se prop. 2009/10:215 s. 111).

Mot bakgrund av att frågan nu är om särskild domstol eller allmän domstol är behörig att pröva målet rör det sig om en tvingande processförutsättning som rätten i samtliga instanser har att beakta ex officio (se NJA 1979 s. 107 och NJA 1992 s. 424). Den omständigheten att mark- och miljödomstolen genom lagakraftvunnet beslut ogillat bolagets foruminvändning avseende samma fråga föranleder inte någon annan bedömning (se bl.a. Fitger m.fl., Rättegångsbalken, JUNO version 91, kommentaren till 49 kap. 4 §).

Det finns följaktligen inget hinder mot att Mark- och miljööverdomstolen prövar forumfrågan.

Mark- och miljödomstolen var inte behörig att ta upp målet till prövning

Frågan är då om P.A.s och J.R.s käromål skulle ha tagits upp till prövning av mark- och miljödomstolen eller inte.

Högsta domstolen har i NJA 2004 s. 743 uttalat att forumfrågan ska avgöras med utgångspunkt i den rättsliga grund som käranden har angett för sin talan. I det fallet hade dock käranden möjlighet, beroende på hur talan utformades, att få till stånd en prövning antingen av miljödomstol enligt bestämmelser i miljöbalken eller av allmän domstol enligt bestämmelser i jordabalken.

När det gäller frågan om prövning av frågor enligt LAV kan konstateras att en tillämpning av de bestämmelserna förutsätter att vissa förhållanden rent faktiskt föreligger, såsom att kommunen är skyldig att under vissa förutsättningar både bestämma ett verksamhetsområde och anordna en va-anläggning inom detsamma (6 §), att huvudmannen bestämmer och informerar om en förbindelsepunkt (12 §) och att såväl rätten att använda en va-anläggning som avgiftsskyldigheten bl.a. förutsätter att fastigheten finns inom verksamhetsområdet (16 och 24 §§).

En viktig utgångspunkt för att kunna tillämpa det offentlighetsregelsystemet i LAV, med dess rättigheter och skyldigheter i va-förhållanden, är således om det finns – eller behöver finnas – ett verksamhetsområde där kommunen har en skyldighet att anordna va-tjänster och som medför att fastighetsägarna under vissa förutsättningar blir skyldiga att betala avgifter för va-anläggningen (jfr prop. 2005/06:78 s. 50). I annat fall bygger förhållandet mellan huvudmannen och den som vill ansluta sig till en allmän va-anläggning på frivillighet, och har därmed sin utgångspunkt i ett civilrättsligt avtal mellan parterna. Det innebär alltså att käranden när det, som i detta fall, gäller skäligheten av en avgift för anslutning till den allmänna va-anläggningen inte i samma utsträckning som i NJA 2004 s. 743 kan välja vilken rättslig grund som käromålet ska prövas mot.

I äldre rättspraxis har frågan om dåvarande Statens va-nämnd eller allmän domstol varit behörig att pröva frågor avseende den numera upphävda lagen (1970:244) om allmänna vatten- och avloppsanläggningar varit föremål för bedömning i flera fall. Va-nämndens behörighet förutsatte i princip att det var fråga om en tvist mellan va-huvudmannen och fastighetsägare inom verksamhetsområdet för kommunens allmänna va-anläggning eller inom ett område till vilken kommunen avsåg att utöka verksamhetsområdet, medan tvister avseende civilrättsliga avtal mellan en huvudman och t.ex. en fastighetsägare utanför verksamhetsområdet prövades av allmän domstol (se NJA 1982 not. C 103, MÖD 2000:39 och MÖD 2001 SM 7). Avseende fastigheter som inte låg inom verksamhetsområdet hade va-nämnden endast att pröva huvudmannens skyldighet att träffa avtal kring brukande av den allmänna va-anläggningen (se NJA 1982 s. 298).

I LAV, som trädde i kraft den 1 januari 2007, infördes nya legaldefinitioner i 2 §. I den bestämmelsen definieras bl.a. fastighetsägare som den som äger en fastighet inom en allmän va-anläggnings verksamhetsområde eller innehar sådan fast egendom med tomträtt, ständig besittningsrätt, fideikommissrätt eller på grund av testamentariskt förordnande. Av 5 § LAV framgår vidare att om någon annan än en fastighetsägare har ingått avtal med huvudmannen om att få använda huvudmannens va-anläggning, ska det som i denna lag gäller en fastighetsägare också gälla användaren. Frågan är då om

den nya legaldefinitionen av ”fastighetsägare” för med sig att ägare av en fastighet belägen utanför verksamhetsområdet ska betraktas som ”annan än en fastighetsägare” i den mening som avses i 5 § LAV. Av förarbetena till de aktuella bestämmelserna framgår emellertid att lagstiftaren inte avsett att ändra rättsläget på ett sådant sätt (se prop. 2005/06:78 s. 50 ff., 134 f. och 152). Som nämnts ovan finns det även andra bestämmelser i LAV som förutsätter att den berörda fastigheten finns inom verksamhetsområdet för att huvudmannens och fastighetsägarens skyldigheter och rättigheter ska inträda. Mot den bakgrunden anser Mark- och miljööverdomstolen att det vore orimligt att tillämpa 5 § LAV som om den möjliggjorde en direkt tillämpning av lagen för fastighetsägare utanför verksamhetsområdet.

Inte heller förutsågs någon förändring av rättsläget, på så sätt att behörigheten för mark- och miljödomstolarna skulle utvidgas till att ta upp frågor som rör civilrättsliga tvister mellan huvudmannen och fastighetsägare utanför verksamhetsområdet, genom den nya instansordningen för va-målen, då mark- och miljödomstolarna den 1 januari 2016 övertog Statens va-nämnds uppgifter enligt LAV (se prop. 2015/16:11 s. 37 f.)

Bolaget har anfört att såväl P.A.s och J.R.s fastighet som alla övriga fastigheter inom samfälligheten är belägna utanför det aktuella verksamhetsområdet. P.A. och J.R. har inte motsagt de uppgifterna. Det har inte heller framkommit att kommunen har för avsikt, eller ändå någon skyldighet, att utöka verksamhetsområdet så att det kan komma att omfatta P.A.s och J.R.s fastighet.

Bolaget har vidare anfört att rättsförhållandet mellan parterna bygger på civilrättslig grund. P.A. och J.R. har å sin sida huvudsakligen anfört att tvisten gäller deras rätt att använda kommunens vattentjänster – med utgångspunkt i samfällighetsföreningens anslutning till den kommunala va-anläggningen – liksom deras skyldighet att betala för desamma samt om avgiften har bestämts i enlighet med 31 § LAV.

Enligt Mark- och miljööverdomstolens bedömning har det inte framkommit att huvudmannen haft någon skyldighet att ansluta den aktuella fastigheten, som ligger

utanför verksamhetsområdet, till den kommunala va-anläggningen. Den anslutning som skett bygger därmed på frivillighet från huvudmannens sida och det aktuella rättsförhållandet har därför en civilrättslig grund.

Mot den bakgrunden, och då det saknas anledning att frångå tidigare praxis vad gäller forum för prövning av va-mål, var mark- och miljödomstolen inte behörig att ta upp målet till prövning. Mark- och miljödomstolens avgörande ska därför undanröjas och käromålet avvisas.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B

Överklagande senast den 2022-06-02

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Henrik Löv, Rikard Backelin och Petra Bergman, referent, samt tf. hovrättsassessorn Emma Haals.

Föredragande har varit hovrättsfiskalen Anna Lundgren.

VÄXJÖ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2021-03-03
meddelad i Växjö

PARTER

Kärande

1. P.A.

2. J.R.

Ombud för 1 och 2: Jur.kand. P.G.

Svarande

Nodra AB

Ombud: Jurist A.H.

SAKEN

Anläggningsavgift avseende fastigheten A i Norrköpings kommun

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen bifaller käromålet på så sätt att domstolen fastställer att Nodra AB inte äger tillämpa den av Norrköping kommunfullmäktige beslutade taxan gällande från den 1 januari 2017 för allmänna vatten- och avloppsanläggning i Norrköpings kommun, avseende beräkning av uttag av anläggningsavgifter för fastigheten A, med anledning av att taxan inte är förenlig med bestämmelserna i 31 § första stycket lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster. _____

BAKGRUND

P.A. och J.R. har den 1 april 2019 ansökt om stämning hos mark- och miljödomstolen mot Nodra AB (Nodra) avseende anläggningsavgift för fastigheten A i Norrköpings kommun.

Nodra framförde i sitt svaromål invändning om rättegångshinder gällande att mark- och miljödomstolen är fel forum att pröva tvisten. Nodra anförde att domstolen inte har rätt att pröva tvisten då berörd fastighet A, som del av gemensamhetsanläggning Vånga Restad VA Samfällighet (samfälligheten), ligger utanför kommunens verksamhetsområde för dricks- och spillvatten. Käranden svarade att mark- och miljödomstolen, som prövar frågor som regleras av lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster (LAV) är rätt instans för att pröva stämningen.

Mark- och miljödomstolen har den 5 november 2019 beslutat att ogilla svarandens invändning om rättegångshinder avseende fel forum och funnit att mark- och miljödomstolen är rätt instans för att pröva aktuell stämning. I beslutet anförde domstolen bland annat att ”nu nämnda samfällighetsförening, vilken ostridigt ingår i verksamhetsområdet för den allmänna va-anläggningen”. Domstolen anförde vidare ”Med beaktande av vad som framförts i målet bedömer domstolen att ett rättsförhållande eventuellt har uppstått mellan Nodra AB och de kärande som rör fråga om anslutning till den allmänna va-anläggningen och uttag av avgift därav”.

Nodra anmälde missnöje med mark- och miljödomstolens beslut att ogilla invändning om rättegångshinder från den 5 november 2019. Mark- och miljödomstolens beslutade därefter den 14 november 2019 att Nodra får överklaga beslutet från den 5 november 2019 särskilt. Mark- och miljödomstolen beslutade även att förklara målet, likväl som förberedelsen i målet, vilande till dess att överklagandet prövats.

P.A. och J.R. överklagade mark- och miljödomstolens beslut av den 14 november 2019 att Nodra får överklaga beslutet särskilt. Mark- och

miljööverdomstolen beslutade den 20 december 2019 i mål nr M 12692-19 att inte ge P.A. och J.R. prövningstillstånd i frågan.

Nodra överklagade i sin tur mark- och miljödomstolens beslut från den 5 november 2019 avseende ogillad foruminvändning till Mark- och miljööverdomstolen, som den 11 februari 2020 beslutade att ge prövningstillstånd i frågan. Den 15 april 2020 beslutade Mark- och miljööverdomstolen i mål nr M 12993-19 att skriva av målet efter att Nodra återkallat sitt överklagande avseende ogillad foruminvändning.

Mark- och miljödomstolen har den 3 november 2020 noterat att svarandens invändning om fel forum inte föranleder någon åtgärd från domstolens sida. (Noteringen har översänts till parterna.)

Förberedelsen i målet har därefter fortsatt och mark- och miljödomstolen avgör nu målet utan att hålla huvudförhandling. Parterna har fått möjlighet att slutföra respektive talan.

YRKANDEN

R/C och **L/T** yrkar att Nodra AB, Norrköping kommun (nedan Nodra) ifråga om anläggningsavgift för anslutning av fastigheten A till kommunens allmänna vatten- och avloppsanläggning, inte äger tillämpa 2018 års va-taxa, eftersom taxan inte är förenlig med föreskrifterna i 31 § första stycket LAV.

P.A. och J.R. yrkar vidare att anläggningsavgiften avseende deras och den till samfälligheten tillkommande fastigheten A för anslutning till det allmänna vatten- och avlopps nätet ska nedsättas i skälig omfattning.

Nodra bestrider kändenas yrkanden i sin helhet.

betraktas som ”måttlig” och måste strida mot kravet på en skälig och rättvis avgiftsfördelning i brukarkollektivet och kan alltså inte vara förenlig med föreskrifterna i 31 § första stycket LAV.

GRUNDER FÖR SVAROMÅLET

Nodra anser inte att kärandena har rätt till någon nedsättning av inkopplingsavgift. Norrköping kommuns taxa är rättvis och skälig.

Nodras ursprungliga inställning till ärendet, att mark- och miljödomstolen inte är rätt instans att få saken prövad kvarstår. J.R. och P.A.s fastighet är belägen utanför verksamhetsområdet i Norrköpings kommun och förhållandet mellan Nodra och kärandena är avtalsrättsligt och inte reglerat av LAV. Nodra har dock inga invändningar mot mark- och miljödomstolens rätt att pröva Norrköpings kommuns va-taxa i sig. Det påverkar dock inte kärandenas skyldighet att betala fakturerad avgift. Överklagandet till Svea Hovrätt drogs tillbaka eftersom Nodra anser att målet delvis fick fel inriktning i och med överklagandet.

Då Nodra finner det orimligt att fastigheter utanför verksamhetsområdet via avtal får tillgång till kommunala vatten- och avloppstjänster till ett lägre pris än fastigheter inom ett verksamhetsområde har Nodra valt att ta ut en avgift på 126 000 kr. En direkt konsekvens blir annars att va-kollektivet finansierar anslutningsavgiften för avtalskunder utanför verksamhetsområdet.

Avgiften som kärandena blev fakturerade är olyckligt uttryckt på fakturan. Texten på fakturan lyder: ”Tillkommande bostadsenhet till gemensamhetsanläggning Restad. A”. Detta har kärandena tolkat som att enbart en bostadsenhetsavgift är debiterad och då ifrågasatt hur den kan ha ökat så kraftigt mellan åren 2016 och 2018. Avgiften som kärandena har fått fakturerad består dock av flera delar som är sammanräknade till summan 126 000 kr inkl. moms. I detta fall anser Nodra att servisavgiften är fullt betald sedan tidigare. Följande delar ingår och följer från Norrköpings kommuns taxa som gällde (fortfarande gäller) 2018. För

fastigheten A vilken är en småhusfastighet med en tomtyta på 2 315 m² och har en bostadsenhet, ansluten till vatten och spillvatten, blir avgiften följande:

<i>Servisavgift</i>	0 kr
<i>Förbindelsepunktsavgift</i>	56 250 kr * 80 %
<i>Tomtyteavgift</i>	45 kr * 1 750 m ² * 80 %

(Tomtytebegränsningsregeln tillåter bara uttag av en tomtyteavgift på max 63 000 kr vilket i detta fall motsvarar en tomtyta på 1 750 m², trots att A är 2 315 m².)

<i>Bostadsenhetsavgift</i>	22 500 kr * 80 %
----------------------------	------------------

<i>Totalt</i>	126 000 kr
---------------	------------

Fakturan från Nodra kunde ha varit tydligare kring vilka avgifter som var inräknade i beloppet 126 000 kr.

Kärandena anser att bostadsenhetsavgiften är oskäligt stor och jämför den med den avgift som en av deras grannar fick betala 2016. Enligt gällande taxa 2016 var bostadsenhetsavgiften för vatten och spillvatten 11 970 kr (inkl. moms) för tillkommande bostadsenheter. Taxan 2016 var uppbyggd på ett annat sätt än den taxa som gäller idag. Det fanns bara två sorters parametrar i 2016 års taxa, förbindelsepunktsavgift och bostadsenhetsavgift. Förbindelsepunktsavgiften kunde enligt reglerna i taxan bara tas ut per uppsättning serviser och var redan debiterad föreningen. Det var enbart avgift för tillkommande bostadsenheter som Nodra kunde debitera tillkommande fastigheter i samfälligheten.

År 2017 började en ny taxekonstruktion gälla och enligt reglerna i den utgår servisavgift, förbindelsepunktsavgift, bostadsenhetsavgift och tomtyteavgift för alla småhusfastigheter. I detta fall anser Nodra att servisavgiften är fullt betald sedan tidigare och har därför bara tagit betalt för förbindelsepunktsavgift, bostadsenhetsavgift och tomtyteavgift. Samfälligheten som A ingår i är ansluten till vatten och spillvatten vilket gör att alla avgifter reduceras.

Bostadsenhetsavgiften har numera ingen trappa där bostadsenhet 3 och uppåt

betalar en lägre bostadsenhetsavgift vilket gällde i taxan 2016. Följande avgifter gällde 2016 och 2018:

<u>Inkl. moms</u>		<u>2016</u>	<u>2018</u>	<u>Procentuell skillnad</u>
Bostadsenhetsavgift	Nr 1-2	35 910 kr	18 000* kr	-50%
vatten och spillvatten	Nr 3 -	11 970 kr	18 000 kr	+50%

*22 500 kr x 80 % = 18 000 kr

Beroende på vilken bostadsenhetsavgift man jämför med så har bostadsenhetsavgiften både sjunkit och ökat. Nodra anser inte att bostadsenhetsavgiften är oskäligt hög i gällande taxa i förhållande till taxa 2016.

Kärandenas skyldighet att betala fakturerad avgift kan inte prövas av mark- och miljödomstolen eftersom förhållandet till Nodra grundar sig på ett avtal utanför verksamhetsområdet. Det domstolen har ansett sig ha rätt att pröva är taxans utformning och om avgifterna är rättvisa och skäliga. Den prövningen motsätter sig inte Nodra, men det förändrar inte kärandenas skyldighet att betala fakturerad avgift. Det ska i sammanhanget klargöras att avgiften är betald och att så som Nodra uppfattar kärandena så handlar det om en återbetalning av den del som de anser är oskälig. Nodra anser inte att kärandena har rätt att återfå någon del av det belopp som är inbetalt som inkopplingsavgift. Avgiften är debiterad i enlighet med gällande taxa som grundar sig på en rättvis och skälig fördelning av Nodras kostnader för anläggande av nya va-ledningar.

UTVECKLING AV TALAN

R0C0 och L0T0 utvecklar sin talan i huvudsak enligt följande.

Det är positivt att målet kan återgå till den egentliga rättsfrågan, dvs. att anläggningsavgiften på 126 000 kr inte landar inom 31 § LAV utan att den tvärt emot är både oskälig och orättvis. Det är detta som 31 § LAV har som syfte att

dvs. när kärandena gjorde en va-beställning till Nodra. När den ankom till Nodra skickade bolaget ut en faktura för betalning av beställande fastighet. Kärandena betalade avgiften till Nodra. Här finns således ett klart rättsförhållande mellan Nodra och fastighetsägaren genom anmälan, beställning och betalning. Oavsett hur Nodra försöker leda in saken på andra aspekter, till exempel fel forum, överklagan/ej överklagan, avtalsaspekter osv. finns detta framställda och tydliga rättsförhållande kvar mellan parterna.

Nodra utvecklar sin talan bl.a. enligt följande.

Det behöver förtydligas att kärändenas fastighet A är belägen utanför verksamhetsområdet. Det finns alltså inget kommunalt beslut på att de har rätt att få tillgång till den allmänna anläggningen. Det innebär också att LAV inte är tillämplig på det avtalsförhållande som kärändena har med Nodra. Det finns därför inga paragrafer i LAV som går att åberopa i detta fall. Nu har kärändena bett domstolen att pröva Norrköpings kommuns taxa, vilket domstolen är behörig att göra, men domstolen är inte behörig att pröva det civilrättsliga avtalsförhållande som råder mellan kärändena och Nodra. Sådana avtal prövas av tingsrätt i första hand. Så oavsett vad mark- och miljödomstolen anser om Norrköpings kommuns taxa kvarstår det civilrättsliga avtalet mellan kärändena och Nodra. Det innebär rent rättsligt att mark- och miljödomstolen skulle kunna anse att taxan inte är rättvist och skäligt fördelad men att tingsrätten (vid en eventuell prövning) anser att kärändena är skyldiga att betala det avtalade priser på inkoppling.

Nodra har använt taxan för att bestämma vilket pris fastigheter utanför verksamhetsområdet ska betala för inkoppling till den allmänna anläggningen. När de andra fastigheterna, som tillhör samma samfällighet som A ingår i, anslöt sig till den allmänna anläggningen, betalade de ett pris som var framräknat ur den taxa som gällde vid den tidpunkten. Det finns inget skriftligt avtal som reglerar pris för framtida inkopplingar eller avtalets giltighetstid. Det innebär att ett nytt avtal uppstår vid tillkommande inkopplingar och det blir giltigt i och med att betalning sker för de nyttigheter fastigheten får tillgång till. Så har skett i

avtalsförhållandet mellan kärandena och Nodra. Kärandena ville ansluta sig till den allmänna anläggningen utanför verksamhetsområdet, de fick ett anbud (fakturan) och vilken accepterades (betalades).

Om kärandena vidhåller att domstolen ska pröva om Norrköpings kommuns va-taxa är baserad på skäligt och rättvist fördelade kostnader så hänvisar Nodra till den rapport skriven av konsultföretaget VA Strategi från 2016, vilken beskriver hur kostnaderna har fördelats mellan de avgiftsskyldiga och hur hänsyn har tagits till den nytta varje anslutande fastighet får. Taxan som gäller från 2017 är baserad på rapporten och det är den taxa som gällde vid kärandenas inkoppling år 2018 och fortfarande gäller år 2020.

Nodra vidhåller att mark- och miljödomstolen inte är behörig att pröva avtalsförhållandet mellan bolaget och kärandena, fastighetsägare till A, men är behörig att pröva om taxans avgifter är rättvisa och skäliga. Det är olyckligt att beslutet från den 5 november 2019 inte har tolkats och förstås korrekt från Nodras sida och att om så hade skett kunde tid ha besparats alla parter och inblandade domstolar. Nodra anser att den prövning som domstolen har gjort om rättegångshinder genom beslut den 5 november 2019 inte är gjord på rätt grunder. Domstolen har utgått från att andra fastigheter som ingår i samma samfällighet för va-frågor som A är med i verksamhetsområdet och att det mer är en teknikalitet att fastigheten A inte har omfattats av något beslut om att få ingå i ett verksamhetsområde. Ingen av fastigheterna i samfälligheten ingår i ett verksamhetsområde utan hela samfälligheten ligger utanför verksamhetsområdet.

För tydlighetens skull vill Nodra poängtera att det finns ett muntligt avtal med samfällighetsföreningen om bruksrätt och inkoppling utanför verksamhetsområdet. Priset på de tjänster som levereras till samfällighetsföreningen är kopplade till Norrköpings kommuns taxa. Alla paragrafer som domstolen hänvisar till i LAV i sitt beslut från den 5 november 2019 gäller enbart om fastigheten ingår i verksamhetsområdet, eller möjligtvis, borde ingå i verksamhetsområdet. Fastigheten A kommer inte att ingå i ett

- Rapport Anläggningsavgifter från juli 2016, författad av VA Strategi, bevisar att anläggningsavgifterna i den taxa som gäller från 2017 grundas på kostnader som är rättvist och skäligt fördelade. Rapporten förklarar hur kostnaderna har fördelats rättvist och skäligt och vilka avgiftsnivåer som fördelningen har lett till.

DOMSKÄL

Allmänna utgångspunkter

Enligt 4 kap. 1 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar (LOM) tillämpas i mål där mark- och miljödomstolen är första instans vad som är föreskrivet om tvistemål i allmän domstol, om inte annat föreskrivs i denna lag eller annan lag.

Parterna har slutfört sin respektive talan i målet skriftligen. Mark- och miljödomstolen avgör målet utan huvudförhandling med stöd av 42 kap. 18 § första stycket 5 rättegångsbalken (1942:740).

Mark- och miljödomstolen noterar att utredningen i målet är av begränsad omfattning. Utifrån de frågor som mark- och miljödomstolen har att pröva i målet är behovet av att rätten ska tillföras särskild teknisk kompetens utöver deltagandet av ett tekniskt råd begränsad. Målet kan därför avgöras utan två särskilda ledamöter och det är således i förevarande fall tillräckligt att rätten består av ordföranden och ett tekniskt råd (se 2 kap. 4 § LOM och Mark- och miljööverdomstolens dom den 17 oktober 2017 i mål M 10170-16).

Mark- och miljödomstolens behörighet

Vad gäller frågan om mark- och miljödomstolens behörighet och huruvida domstolen är rätt forum att pröva tvisten har detta avgjorts i beslut under rättegång från den 5 november 2019 (aktbilaga 16). Som ovan redogjorts för avskrev Mark- och miljööverdomstolen Nodras överklagande av beslutet, detta efter att Nodra återkallat sitt överklagande i forumfrågan. Nodra har under målets fortsatta förberedelse framställt förnyad invändning om rättegångshinder avseende mark-

och miljödomstolens behörighet att pröva tvisten. Domstolen har den 3 november 2020 funnit att denna nya invändning om rättegångshinder inte föranleder någon åtgärd från domstolens sida, vilket innebär att mark- och miljödomstolens beslut i forumfrågan gäller och domstolen anser sig således behörig att pröva de rättsförhållanden som följer av kärandenas stämningsansökan i sin helhet.

Prövningsramen

Det är kärandena som genom stämningsansökan och sina yrkanden samt svarandens inställning som bestämmer processens ram i målet, jfr 53 § LAV, 4 kap. 1 § LOM och 17 kap. 3 § rättegångsbalken. Mark- och miljödomstolen har i målet således att ta ställning till P.A.s och J.R.s stämningsansökan avseende tillämpligheten av Norrköping kommuns va-taxa från 2018 vid uttag av anläggningsavgift för fastigheten A i Norrköpings kommun. Målet avser följaktligen i huvudsak en s.k. negativ fastställsetalan. Detta innebär att mark- och miljödomstolen enligt kärandenas yrkande ska pröva om ett rättsförhållande inte ska anses föreligga, dvs. att Nodra inte äger tillämpa 2018 års va-taxa för Norrköpings kommun, ifråga om anläggningsavgift för anslutning av fastigheten A till kommunens allmänna vatten- och avloppsanläggning, eftersom taxan påstås inte vara förenlig med föreskrifterna i 31 § första stycket LAV. Mark- och miljödomstolen har vidare att pröva kärandenas yrkande om nedsättning av debiterad anläggningsavgift. Vid en prövning som gäller en negativ fastställsetalan bör ett avgiftskrav kunna ogillas om grunden för avgiftsuttaget, dvs. taxeföreskrifterna eller taxan, bedöms vara oförenliga med va-lagstiftningens avgiftsregler (se prop. 2015/16:11 s. 37-38 samt prop. 2005/06:78 s. 109).

Rättsliga utgångspunkter

Enligt 29 § LAV får avgifterna som en huvudman får ta ut av ägarna till anslutna fastigheter till en allmän va-anläggning i enlighet med 24 § LAV bestämmas som anläggningsavgifter samt bruksavgifter.

Av 2 § LAV framgår att med anläggningsavgift avses engångsavgift för täckande av en kostnad för att ordna en allmän va-anläggning.

En engångsavgift kan tas ut flera gånger, dock inte för att täcka samma kostnad. En förutsättning är att avgiftsuttaget fördelas mellan samtliga fastigheter inom va-kollektivet (se NJA 1983 not A 2 samt Qviström, Lag [2006:412] om allmänna vattentjänster [12 februari 2021, Karnov], lagkommentaren till 2 §).

Enligt 24 § första stycket LAV ska en fastighetsägare betala avgifter för en allmän va-anläggning, om fastigheten finns inom va-anläggningens verksamhetsområde och med hänsyn till skyddet för människors hälsa eller miljön behöver en vattentjänst och behovet inte kan tillgodoses bättre på annat sätt.

Avgiftsskyldigheten enligt 24 § LAV inträder när huvudmannen har ordnat förbindelsepunkten och informerat fastighetsägaren om förbindelsepunktens läge enligt 12 § LAV (se 25 § LAV).

Vidare stadgas i 5 § LAV att om någon annan än en fastighetsägare har ingått avtal med huvudmannen om att få använda huvudmannens va-anläggning, ska det som i denna lag gäller en fastighetsägare också gälla användaren.

Genom avtal kan en nyttjanderättshavare få samma rättsliga ställning som fastighetsägaren i va-förhållandet och flera fastighetsägare kan, genom en villaförening eller på annat sätt, uppträda samlat som en abonnent mot huvudmannen (se Qviström, lagkommentaren till 5 § LAV).

I den mån en kommun väljer att finansiera sin va-verksamhet genom att ta ut avgifter från dem som använder den allmänna va-anläggningen måste detta ske enligt LAV:s regler. När det gäller avgiftsuttagets storlek innebär det framför allt en skyldighet att begränsa uttaget enligt den s.k. självkostnadsprincipen som stadgas i 30 § LAV (se Qviström, Vattentjänstlagen – en handbok, version 2, 2016, s. 133).

Av bestämmelsen (30 §) följer att avgifterna inte får överskrida det som behövs för att täcka de kostnader som är nödvändiga för att ordna och driva va-anläggningen (jfr 2 kap. 6 § Kommunallagen [2017:725]). Som nödvändiga kostnader anses

sådana som varit skäligen påkallade för va-anläggningens utförande, drift, underhåll och förnyelse (se Qviström, lagkommentaren till 30 §).

Självkostnadsprincipen har ansetts motiverad som skydd mot missbruk av huvudmannens monopolställning och för att förhindra överuttag av avgifter som en form av förtäckt särbeskattning (se Qviström, Vattentjänstlagen – en handbok, version 2, 2016, s. 133 och SOU 2004:64 s 309-310 och 316).

Den grundläggande principen för fördelning av avgiftsuttaget följer av 31 § LAV, i vilken stadgas att avgifterna ska bestämmas så att kostnaderna fördelas på de avgiftsskyldiga enligt vad som är skäligt och rättvist. Av bestämmelsens andra stycke framgår att om vattentjänsterna för en viss eller vissa fastigheter på grund av särskilda omständigheter medför kostnader som i beaktansvärd omfattning avviker från andra fastigheter i verksamhetsområdet, ska avgifterna bestämmas med hänsyn till skillnaderna.

Va-avgifterna ska som huvudregel bestämmas utefter den s.k. nyttoprincipen med den sociala kostnadsfördelningsregeln, dvs. med hänsyn till den huvudsakliga nytta som varje särskild fastighet har av va-anläggningen och med bortseende från huvudmannens individuella kostnader för den aktuella fastigheten. Detta innebär att fastigheter med liknande förutsättningar bör få ungefär samma avgift. Kravet på skälig och rättvis fördelning innebär dock att nyttoprincipen kan och ska frångås när det avseende viss fastighet föreligger sådana särförhållanden i fråga om dess beskaffenhet och läge eller förhållanden i övrigt som är ägnade att relativt sett avsevärt fördyra eller förbilliga va-försörjningen till fastigheten (se bl.a. Qviström, Vattentjänstlagen – en handbok, version 2, 2016, s. 146, NJA 1981 s. 640 och Mark- och miljööverdomstolens dom den 12 december 2017 i mål nr M 3036-17).

I avgöranden från Va-nämnden och Vattenöverdomstolen har vidare framkommit att det är huvudmannen som har bevisbördan för att förhållandena verkligen är sådana att rätt till ett högre taxeuttag för viss bebyggelse föreligger (se Qviström, Vattentjänstlagen – en handbok, version 2, 2016, s. 147).

Med hänsyn till anläggningsavgiftens stora ekonomiska betydelse för fastighetsägarna har särskilda regler angetts för dess fastställande. Av 32 § LAV följer att anläggningsavgifterna ska bestämmas på beräkningsgrunder som innebär att en fastighetsägare inte behöver betala mer än vad som motsvarar fastighetens andel av kostnaden för att ordna va-anläggningen.

I förarbetena till LAV stadgas att anläggningsavgiften inte är avsedd att täcka kostnader för anläggningens drift och underhåll och får därför inte sättas högre än att den svarar mot fastighetens andel i kostnaden för att ordna den allmänna va-anläggningen”. Detta kan även jämföras med definitionen av brukningsavgift i 2 § LAV, vilket avser en periodisk avgift för täckande av drift- och underhållskostnader, kapitalkostnader för investeringar eller andra kostnader för en allmän va-anläggning, som inte täcks av en anläggningsavgift. Eftersom begreppet ”ordna” inte definieras i lagtexten bör man därmed kunna utgå från att anläggningsavgiften inte får tas ut för mer än utförandekostnaden (se Qviström, Vattentjänstlagen – en handbok, version 2, 2016, s. 160-161 samt prop. 2005/06:78 s. 97).

I 34 § LAV stadgas vidare att avgifternas belopp och hur avgifterna ska beräknas ska framgå av en taxa. Avgifterna får inte bestämmas till högre belopp än vad som är förenligt med bestämmelserna i 30 – 33 §§. Kommunen får meddela föreskrifter om taxan. Kommunen får överlåta åt huvudmannen att bestämma avgifternas belopp enligt beräkningsgrunder i kommunens taxeföreskrifter.

Traditionellt har nyttoaspekten enligt ovan tillgodosetts genom att avgiftsuttaget bestämts utifrån flera parametrar som i större eller mindre mån anses återspegla fastighetens nytta. Avseende engångsavgifter är sådana parametrar enligt Svenskt vattens basförslag servisavgift, avgift per förbindelsepunkt, tomtyteavgift och lägenhetsavgift (se prop. 2005/06:78 s. 89-90).

Den kommunala likställighetsprincipen framgår av 2 kap. 3 § kommunallagen (2017:725) vilken trädde ikraft den 1 januari 2018. Av bestämmelsen följer att kommuner ska behandla sina medlemmar lika, om det inte finns sakliga skäl för

något annat. Principen innebär att kommunmedlemmar eller grupper av kommunmedlemmar i samma situation ska behandlas lika och att särbehandling endast får ske på saklig och objektiv grund. Likställighetsprincipen är av särskild betydelse när fullmäktige fastställer avgifter för kommunala tjänster och nyttigheter (se Höök, Kommunallag [2017:725], [19 februari 2021, Karnov] kommentaren till 2 kap. 3 §).

Mark- och miljödomstolens bedömning

Finns rättsförhållande mellan Nodra och kärandena?

Till stöd för sin talan har kärandena bl.a. åberopat faktura med nr 8003925 av vilken följer att Nodra den 29 november 2018 har debiterat Anders Ringdahl och Monika Ringdahl för ”Tillkommande bostadsenhet till gemensamhetsanläggning Restad. A motsvarande ett belopp om 126 000 kronor.

Av utredningen i målet framgår att den aktuella fastigheten A har en andel i gemensamhetsanläggningen Vånga Restad VA Samfällighetsförening samt att fastigheten, som ligger utanför det nu aktuella verksamhetsområdet, med grund i avtal mellan samfälligheten och Nodra, är ansluten till den allmänna va-anläggningen i Norrköpings kommun. För sådana anslutningar av enstaka fastigheter belägna utanför ett fastställt verksamhetsområde som tillkommer efter civilrättsliga avtal mellan parterna, gäller i praktiken ofta med tillämpning av de taxor och andra villkor som även gäller för brukare inom verksamhetsområdet. Några närmare uppgifter om innehållet i detta avtal mellan samfälligheten och Nodra har inte redogjorts för eller åberopats i målet. Inget annat har dock framkommit i målet än att Nodra vid beräkningen av avgiftsuttaget för A har tillämpat den förändrade taxan som började gälla år 2017. Mark- och miljödomstolen finner således att samfällighetens avtal med huvudmannen Nodra innebär att samfälligheten intar samma rättsliga ställning som en fastighetsägare utanför verksamhetsområdet genom det va-förhållande som har uppstått (jfr 5 § LAV).

Det har vidare inte framkommit annat än att Nodra har upprättat förbindelsepunkt till samfälligheten och som delägande fastigheter i samfälligheten kan ansluta till samt informerat kändena om förbindelsepunktens läge i enlighet med 12 § LAV. Avgiftsskyldigheten åligger således kändena såsom fastighetsägare enligt 24 § LAV.

Nodra har krävt samfälligheten på anläggningsavgift för fastigheten A beräknad med grund i taxa gällande 2018 utifrån att fastigheten har andel i samfällighetsföreningen. Av utredningen framgår vidare att kändena har betalat fakturan 8003925 gällande den av Nodra debiterade anläggningsavgiften avseende fastigheten A.

Kändena har nu såsom andelsägare i samfälligheten och såsom fastighetsägare till A ansökt om stämning hos mark- och miljödomstolen avseende debiterad anläggningsavgift.

Mark- och miljödomstolen finner mot bakgrund av att ägarna till fastigheten A, genom samfällighetens avtal med Nodra, har utnyttjat möjligheten att ansluta till den allmänna va-anläggningen i Norrköpings kommun, att rättsförhållande har uppstått även mellan kändena i egenskap av fastighetsägare och andelsägare i samfällighet och huvudmannen Nodra.

Förhållandet att nu aktuell faktura för vilken avser fordran för uttag av anläggningsavgift för A är utställd till annan än kändena direkt (Nodra har anfört att fakturan är ställd till företrädare för samfälligheten) förändrar inte domstolens bedömning i frågan eftersom fakturan avser fordran som gäller fastigheten A och eftersom det enligt 24 § LAV är ägare till fastighet som är skyldig att betala va-avgifter.

Mot bakgrund härav har det funnits rättslig grund för Nodra att utta anläggningsavgift utifrån det va-förhållande som föreligger mellan Nodra såsom

andelsägare i samfälligheten, hade varit tillämplig vid beräkningen av anläggningsavgiften för vatten och spillvatten för A hade avgiftsuttaget enligt domstolen rimligen sett ut enligt följande:

<i>Förbindelsepunktsavgift</i>	0 kr
<i>Bostadsenhetsavgift</i>	11 970 kr
<i>Totalt</i>	11 970 kr

För taxan som tidigare gällde togs således enbart ut engångsavgifter som motsvarade förbindelsepunktsavgift och bostadsenhetsavgift. Enligt Nodra hade förbindelsepunktsavgiften redan debiterats samfälligheten och en sådan avgift kunde enbart tas ut per uppsättning. Eftersom det rör sig om samma förbindelsepunkt som förmedlats till samfälligheten hade således A inte kunnat debiteras för ytterligare förbindelsepunktsavgift enligt den tidigare gällande taxan, enligt Nodra.

Enligt domstolen har det i målet uppkommit skäl att ifrågasätta huruvida Nodra även med stöd av den nya taxekonstruktionen, dvs. taxan gällande år 2018, kunnat påföra A en förbindelsepunktsavgift. Enligt kärandena har samfälligheten bekostat grävning, rör och allt som ingår i anläggningen från förbindelsepunkten till varje fastighets tomtgräns. Det har vidare i målet framkommit att en förbindelsepunkt redan upprättats för samfälligheten innan A ställt förfrågan om att få ansluta till den allmänna va-anläggningen. Det har alltså endast upprättats en förbindelsepunkt gemensamt för andelsägarna i samfälligheten och det har inte framgått att anslutningen av A till den allmänna va-anläggningen har inneburit särskilda kostnader för Nodra i form av dragning av ytterligare ledningar eller upprättande av ny förbindelsepunkt. Som det får förstås av den rapport om anläggningsavgifter från juli 2016, författad av VA Strategi, som Nodra åberopat till stöd för sin talan har en förbindelsepunktsavgift kunnat tas ut med grund i fastighetens nytta av att huvudmannen anordnar och upprätthåller en uppsättning förbindelsepunkter där fastigheten får tillgång till allmänt VA. Enligt rapporten är förbindelsepunktsavgiften densamma för alla fastigheter utifrån de

vattentjänster den ger tillgång till. Mark- och miljödomstolen har därmed att pröva om en sådan förändrad tillämpning av taxa vad gäller bedömning av när uttag för förbindelsepunktsavgift kan ske är förenlig med bestämmelser i LAV.

Genom tillämpning av taxan som gällde år 2018 har även som del i anläggningsavgift för A tillkommit ett uttag av tomtyteavgift. Även denna förändrade taxekonstruktion ska prövas gentemot vad som stadgas om fördelning av avgiftsuttaget i LAV.

Skillnaden mellan utfallet av tillämpningen av taxan gällande år 2016 och taxan gällande år 2018 vid uttag av anläggningsavgift för A utgörs följaktligen av en höjning av bostadsenhetsavgiften om 6 030 kr samt tillkommande förbindelsepunktsavgift om 45 000 kr och tomtyteavgift motsvarande 63 000 kr, vilket innebär att det på två år har skett en reell höjning om 114 030 kr (från 11 970 kr till 126 000 kr), vilket motsvarar en höjning om cirka 952 %.

Mark- och miljödomstolen har följaktligen att ta ställning till om en sådan total höjning av anläggningsavgiften mellan åren 2016 och 2018 är förenlig med vad som är skäligt och rättvist enligt 31 § LAV.

Mark- och miljödomstolen konstaterar inledningsvis att den förändring som skett vad gäller höjd bostadsenhetsavgiften får bedömas som måttlig och acceptabel i sammanhanget.

Mark- och miljödomstolen bedömer vidare att inget annat har framkommit än att den taxekorrigerings som har skett, genom förändrad grund för uttag av förbindelsepunktsavgift samt tillkommande möjlighet att påföra tomtyteavgift, i sig inte är orimliga grunder för avgiftsuttag för va-kollektivet för att på så sätt över tid minska diskrepansen mellan uttag av avgifter för fastigheter utanför verksamhetsområdet som är anslutna till den allmänna va-anläggningen genom avtal och fastigheter inom verksamhetsområdet. Mark- och miljödomstolen konstaterar att ett uttag av förbindelsepunktsavgift för bostadsfastighet utefter

Av praxis följer att det inget fler betänkligheter vad gäller frågan om tillåtligheten att ändra avgifter vid debitering av en fastighetsägare efter en ny taxa som innebär en stor procentuell höjning av anslutningsavgift än en stor höjning av bruksavgift. När det kommer till periodiska avgifter gör sig likställighetsprincipen inte gällande på samma sätt (se Mark- och miljööverdomstolens dom den 12 december 2017 i mål nr M 3036-17).

I 1964 års va-utredning har uttalats att höjningar av engångsavgifter inte bör göras som chockhöjningar utan vara måttliga. Av utredningen framgår vidare om i det fall en engångsavgift har varit oförändrad under lång tid kan det ifrågasättas om det är lämpligt och förenligt med kravet på skälighet och rättvisa att ta igen hela den under denna tid inträffade penningvärdeförsämringen i ett slag. Resultatet blir då att brukare som debiterats engångsavgift strax före dagen för höjningen kommer avsevärt lindrigare undan än brukare som fått dessa förmåner strax efter höjningen. Principen om likställighet mellan kommunmedlemmar hindrar inte ändringar i taxa från tid till annan, förutsatt att likställigheten iakttages vid tillfällena för ändringarna och förutsatt att ändringarna inte överstiger den gräns, som här betecknas med uttrycket måttlig (SOU 1967:65 s. 74).

Frågan om skäligheten av taxehöjningar av engångsavgifter har vid flertalet tillfällen behandlats i praxis. I vissa fall har påtagliga höjningar accepterats av va-nämnden och överinstanser såsom förenliga med LAV:s skälighets- och rättvisekrav i avgiftsfördelningen (se Qviström, Vattentjänstlagen – en handbok, version 2, 2016, s. 164 och där gjord hänvisning till DT 5/73 och va-nämndens avgörande BVa 61/78).

I rättsfallet MÖD 2009:47 hade en taxeändring inneburit en höjning av anläggningsavgiften från cirka 56 000 kr till cirka 125 000 kr, dvs. mer än en fördubbling, för en viss fastighet. Va-nämnden fann i det fallet, med fastställande av Mark- och miljööverdomstolen, att förändringen i taxekonstruktionen inte var förenlig med bestämmelsen i 31 § LAV att avgifterna ska bestämmas så att kostnaderna fördelas på de avgiftsskyldiga enligt vad som är skäligt och rättvist.

Därmed uppstår fråga om vilken anläggningsavgift som kärandena ska betala för sin anslutning av fastigheten A till det allmänna vatten- och avloppsnätet. Kärandenas yrkande om att sätta ned anläggningsavgiften i skälig omfattning får anses inbegripa en begäran att mark- och miljödomstolen ska beräkna anläggningsavgiften utifrån tidigare taxa eller utifrån en beräkningsgrund som ger ett skäligt utfall för dem utifrån 31 § LAV.

Mark- och miljödomstolen konstaterar att det åligger kommunfullmäktige i Norrköpings kommun att besluta om förändrad taxa enligt LAV, vilket utgör ett meddelande av föreskrifter om betungande offentligrättsliga avgifter, i det fall huvudmannskapet åvilar kommunen eller ett bolag i vilket kommunen har bestämmande inflytande (se prop. 2005/06:78 s. 96 f. och s. 146). Domstolen kan visserligen jämka debiterad anläggningsavgift utefter vad som utgör oskäligt överuttag men eftersom det rör sig om en förändrad taxekonstruktion mellan två år är det mark- och miljödomstolens bedömning att det är kommunfullmäktige i Norrköpings kommuns uppgift att besluta om taxans utformning.

Mark- och miljödomstolen bedömer att det inte är möjligt för domstolen att fastställa ny anläggningsavgift, dvs. nedsätta avgiften i skälig omfattning så som kärandena yrkar (se MÖD 2011:6).

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (MMD-01)

Överklagande senast den 24 mars 2021.

Urban Lund

Carl-Philip Jönsson

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Urban Lund, ordförande, och tekniska rådet Carl-Philip Jönsson. Föredragande har varit beredningsjurist Viktor Larsson.

Hur man överklagar

Dom i mark- och miljödomstol som första instans

MMD-01

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Överklaga efter att motparten överklagat

Om ena parten har överklagat i rätt tid, har den andra parten också rätt att överklaga även om tiden har gått ut. Det kallas att anslutningsöverklaga.

En part kan anslutningsöverklaga inom en extra vecka från det att överklagandetiden har gått ut. Ett anslutningsöverklagande måste alltså komma in inom 4 veckor från domens datum.

Ett anslutningsöverklagande upphör att gälla om det första överklagandet dras tillbaka eller av något annat skäl inte går vidare.

Så här gör du

1. Skriv mark- och miljödomstolens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att Mark- och miljööverdomstolen ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn samt aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.
Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till mark- och miljödomstolen. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Mark- och miljödomstolen kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar mark- och miljödomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Mark- och miljööverdomstolen.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även Mark- och miljööverdomstolen skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i Mark- och miljööverdomstolen

När överklagandet kommer in till Mark- och miljööverdomstolen tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Mark- och miljööverdomstolen ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att mark- och miljödomstolen dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om mark- och miljödomstolen har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med mark- och miljödomstolen om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.

Hur man överklagar Mark- och miljööverdomstolens avgörande

Den som vill överklaga Mark- och miljööverdomstolens avgörande ska göra det genom att skriva till Högsta domstolen. Överklagandet ska dock skickas eller lämnas till Mark- och miljööverdomstolen.

Senaste tid för att överklaga

Överklagandet ska ha kommit in till Mark- och miljööverdomstolen senast den dag som anges i slutet av Mark- och miljööverdomstolens avgörande.

Beslut om häktning, restriktioner enligt 24 kap. 5 a § rättegångsbalken eller reseförbud får överklagas utan tidsbegränsning.

Om överklagandet har kommit in i rätt tid, skickar Mark- och miljööverdomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Högsta domstolen.

Prövningstillstånd i Högsta domstolen

Det krävs prövningstillstånd för att Högsta domstolen ska pröva ett överklagande. Högsta domstolen får meddela prövningsstillstånd endast om

1. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av Högsta domstolen eller om
2. det finns synnerliga skäl till sådan prövning, så som att det finns grund för resning, att domvilla förekommit eller att målets utgång i Mark- och

miljööverdomstolen uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Överklagandets innehåll

Överklagandet ska innehålla uppgifter om

1. klagandens namn, adress och telefonnummer,
2. det avgörande som överklagas (domstolens namn och avdelning samt dag för avgörandet och målnummer),
3. den ändring i avgörandet som klaganden begär,
4. de skäl som klaganden vill ange för att avgörandet ska ändras,
5. de skäl som klaganden vill ange för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
6. de bevis som klaganden åberopar och vad som ska bevisas med varje bevis.

Förenklad delgivning

Om målet överklagas kan Högsta domstolen använda förenklad delgivning vid utskick av handlingar i målet, under förutsättning att mottagaren där eller i någon tidigare instans har fått information om sådan delgivning.

Mer information

För information om rättegången i Högsta domstolen, se www.hogstodomstolen.se